

אנשי הקי"ו עדיין לקווים

בעיצומו של משבר בחקלאות מוזר לראות ענף חקלאי אשר מצליח ומשגשג ושומר על יציבות לאורך שנים. מוזר שבעתיים להבחין שבעצם למרות היותו סיפור הצלחה לא פורץ ענף הקי"ו למרחב - הוא ענף קטן ומשני בקנה מידה ארצי וישאר כזה גם בעתיד. על האנומליה הזו אומר אברי צור, אחד מכרי הסמכא בתחום הקי"ו: "הקי"ו זקוק לשני תנאים כדי להתפתח טוב - אדמות חומציות נטולות גיר ואקלים קר בחורף שמספק את הצינון (מנות קור) המתאים. בארץ ישנם איזורים מעטים מאוד שעונים על שני תנאים אלה ולכן לא ביצע ענף הקי"ו את פריצת הדרך המקווה".

בניו-זילנד, לעומת זאת, קיימים תנאים אידיאליים לגידול הקי"ו. בחודש שעבר נסע אברי ל-3 שבועות של סיור מקצועי בניו-זילנד יחד עם מגדלי הקי"ו מהגליל. בניו-זילנד היה אז קטיף הקי"ו בעיצומו וכך ניתנה להם ההזדמנות להכיר את כל נושא הקטיף, האריזה והשיווק בארץ המובילה בעולם בתחום הקי"ו. ניו-זילנד הינה ארץ חקלאית טיפוסית ועיקר כלכלתה מבוססת על החקלאות: צאן, בקר, צמר, מוצרי חלב, תפוחים וקי"ו. לשם השוואה - ערך הייצור החקלאי בניו-זילנד, שבה 3 מיליון נפש, עומד על 2.5 מיליארד \$ לעומת 500-600 מיליון \$ בישראל. הניו-זילנדים משווקים 100,000 טון של קי"ו בשנה - בעיקר ליפן אך גם באירופה, שם היעד העיקרי הוא גרמניה. הרבה כסף טמון בענף הזה - ביפן משלמים 8 \$ עבור מגש של 3 ק"ג והשוק הוא למעשה בלתי מוגבל. היבולים של הקי"ו בניו-זילנד גבוהים מאוד - 3-3½ טון לדונם - תולדה של קרקע מתאימה ואקלים קר בחורף אשר יוצר תנאים אידיאליים עבור גידול זה. עיקר הקי"ו גדל באי הצפוני של ניו-זילנד שבו האקלים יותר חם ובשנים האחרונות התברר שהאיזור האידיאלי לגידול הקי"ו הוא דווקא בחלק הצפוני של האי הדרומי, במחוז נלסון. אברי התרשם שמקפידים שם מאוד על נושא איכות הפרי. לדבריו, 25% מהפרי נשאר על השיחים או על הארץ בגלל פגמים קטנים ביותר בפרי או עיוותים מזעריים בצורתו. ובנושא ביקורת האיכות הוא מוסיף: "באחד מבתי האריזה ראיתי בחורה שבודקת פרי בעזרת זכוכית מגדלת. היא פסלה פרי שנראה מושלם, כששאלתי אותה מדוע פסלה את הפרי הראתה לי נקודה מיקרוסקופית על הפרי שבעין רגילה אי אפשר כמעט להבחין בה, והסבירה שכנימה שהיתה פעם על הפרי גורמת לכך שלא ניתן לשווקו". ההקפדה בנושא האיכות היא חלק ממכלול שלם של בתי אריזה ובתי קירור ענקיים ומודרניים מאוד שמתמודדים בהצלחה (בנתיים) עם הכמויות האדירות של הפרי שהולך לשיווק תוך זמן קצר. אברי מסביר שהניו-זילנדים משתדלים לקטוף את הפרי כולו תוך 3-4 שבועות משתי סיבות: (א) הקרה הסתוית היא בעיה רצינית ומאימת להשמיד את הפרי אם הוא לא יקטף בזמן. (ב) תוך כמה שבועות יורדת דרגת קושינות הפרי במידה משמעותית וזה מחייב אריזה ומיון יותר מורכבים ויותר מסובכים. בגלל הסיבות הנ"ל הם משווקים את הפרי כמעט מיד לאחר הקטיף ולא כמה חודשים לאחר מכן וגם מקפידים על קטיף במשך זמן קצר. זה יוצר עומס עצום בתחומים של קטיף, אריזה, מיון וקירור והם מגייסים המון אנשים לצורך הטיפול בקי"ו מהקטיף ועד למשלוח. אברי מעריך שתהיה להם בעיה רצינית בגיוס כוח אדם ובאירגון התשתית המתאימה כאשר הם יגיעו לכמות של 300,000 טון קי"ו בשנה.

על הרקע לסיור המקצועי הזה אומר אברי: "בשנות ה-60 הייתי בניו-זילנד בתור מזכיר אירגון מגדלי הפירות. אז נסעה משלחת רישמית של האירגון שמטרתה היתה ללמוד בתחומי התפוח, האגס

ופירות גלעין אחרים. זכרתי מדינה יפה עם אנשים לבביים ופתוחים. הפעם, מגדלי הגליל
תבעו מאירגון מגדלי הפירות לארגן משלחת ספציפית בנושא הקיווי. אני עוסק בכל פירות
הגלעין אך מכיוון שבגליל מגדלים 80% מכלל שיטחי הקיווי בארץ - 800 דונם מתוך
1,100 דונם בכל הארץ, התמחיתי בנושא הקיווי. יצרנו קשרים עם פדרציה של מגדלים בניו-
זילנד ובמשך 20 יום היינו אורחים שלהם. בכל תת-איזור הנציג של הפדרציה טיפל בנו
ביקרנו אצל מגדלים היותר מתקדמים ונוכחתי, לתדהמתי, שהם מאוד פתוחים - לא חששו מגניבת
סודות מקצועיים וסיפקו לנו תשובות באופן מאוד גלוי על כל שאלותינו. משום מה, דווקא
אנשי משרד החקלאות הניו-זילנדי התחמקו מפגישה עימנו בתירוצים שונים ורק בהזדמנות
אחת נפגשנו עם איש משרד החקלאות שלהם שהוא המדריך הראשי בנושא הסוב-טרופיים. היו לי
הרבה הפתעות נעימות כמעט בכל תחום - הם אינם קופאים על השמרים ומכניסים הרבה חידושים
לענף: השקיית עזר של מתזים או טפטפות; עיצוב חדש של השיחים - לא בצורת T; בהזנה
שמים דגש חזק על אשלגן; חוקרים ומיישמים נושאים כמו דילול של פירות ופוריות - כמה פרי
להעמיס על כל שיח. למרות שהחקלאים פתוחים לחידושים, המחקר החקלאי איננו פותר מספיק
מהר את הבעיות של החקלאים. ישנה גם כפילות ותחרות בתחום המחקר החקלאי משום ששני גופים
עוסקים בכך ללא תאום ביניהם".

ובחזרה מניו-זילנד הרחוקה אל הבעייתיות של הענף אצלנו. המחירים המדהימים של הקיווי
שאותם השיגו הניו-זילנדים בשוקי אירופה וביפן "הדליקו" את מדינות דרום אירופה
וקליפורניה אשר החלו לגדל כמויות גדולות של קיווי. גם אנחנו חשבנו שמצאנו מכרה זהב
אך התברר שכעמק החולה האדמה מתאימה אך האקלים חם מדי (לפחות עבור הזן היווארד
המיועד ליצוא) ובאיזור ההר האקלים אמנם קר ויכול לספק את מנות הקור הדרושות להתפתחות
טובה של שיחי הקיווי אך הקרקע לא מתאימה. הסיפור של מלכיה ממחיש את הבעיה - במלכיה
גם האקלים מתאים וגם הקרקע עונה על הדרישות ושם באמת מגיעים ליבולים "ניו-זילנדים"
של 3-3½ טון לדונם. אך זהו, כאמור, היוצא מן הכלל המעיד על הכלל. בטווח רחוק מדובר על
גידול קיווי על שטח של 5,000 דונם בכל הארץ, כאשר איזורי הגידול העתידיים יתמקדו
בהרי ירושלים וברמת הגולן. אברי מעריך שאם לא היו מגבלות אובייקטיביות של קרקע
ואקלים היינו נוגסים אלפי דונם מהכותנה ומגדלים עליהם קיווי עבור שוקי היצוא הבלתי
מוגבלים של אירופה.

כבטחון של מומחה שמכיר טוב את הפרובלמטיקה של הענף אומר אברי: "בגלל המגבלות הקיווי
ישאר ענף די קטן אך אם תהיה לנו פריצת דרך בנושא הצינון (מנות קור) אז נוכל להתמודד
עם בעיית הקרקע ולפתור את בעיית גידול הקיווי בישראל"
או בניסוח אחר שלו, יותר קולע ותמציתי: "אם "נשכור" את נושא הצינון - אז יהיה לנו ענף,
ואם לא יהיה לנו מזל - אז יהיה ענפצ'יק".

שוחח עם אברי: אורי גדרון

